

พื้นฐานระบาดวิทยาโรคไม่ติดต่อ

9 พย 2558

เนื้อหา

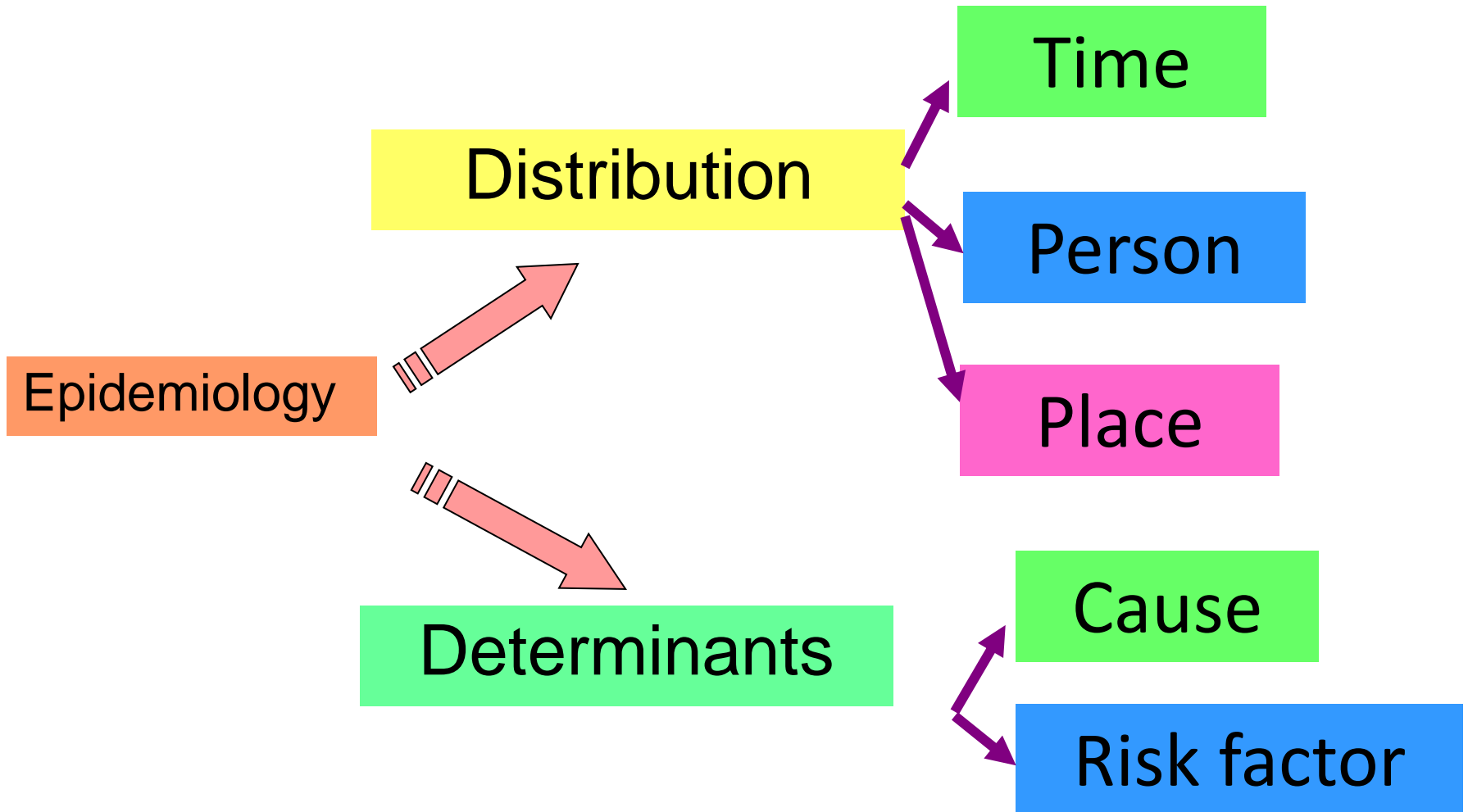
1. หลักระบาดวิทยา และ สาเหตุการเกิดโรค

I. หลักระบาดวิทยา และสาเหตุของโรค

Definition of Epidemiology

ระบาดวิทยาคือการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายและสาเหตุของการเกิดโรคในประชากร โดยมีจุดหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุมป้องกันโรค

Epidemiology

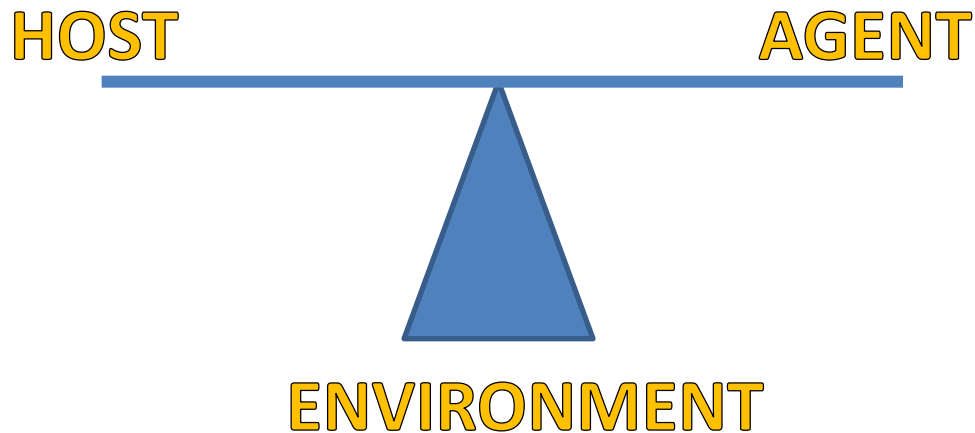

สาเหตุของโรค (CAUSE OF DISEASE)

แบบจำลอง (MODEL) ที่ง่ายที่สุดและใช้กันอย่างแพร่หลาย

คือ องค์กรสามทางระบาดวิทยา (EPIDEMIOLOGICAL TRIAD)

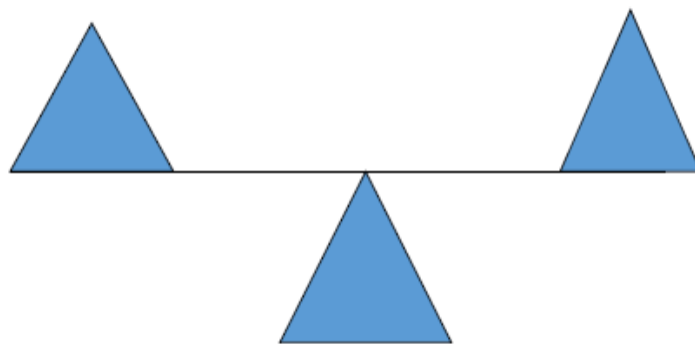
เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง HOST AGENT และ ENVIRONMENT

Determinants (ปัจจัยก่อโรค)

- A = atomic
- B = biological
- C = Chemical
- D = Disaster
- E = Energy

Agents → **Host**

- อายุ
- พันธุกรรม
- เพศ
- พฤติกรรม

- Biological
- Social

Environment

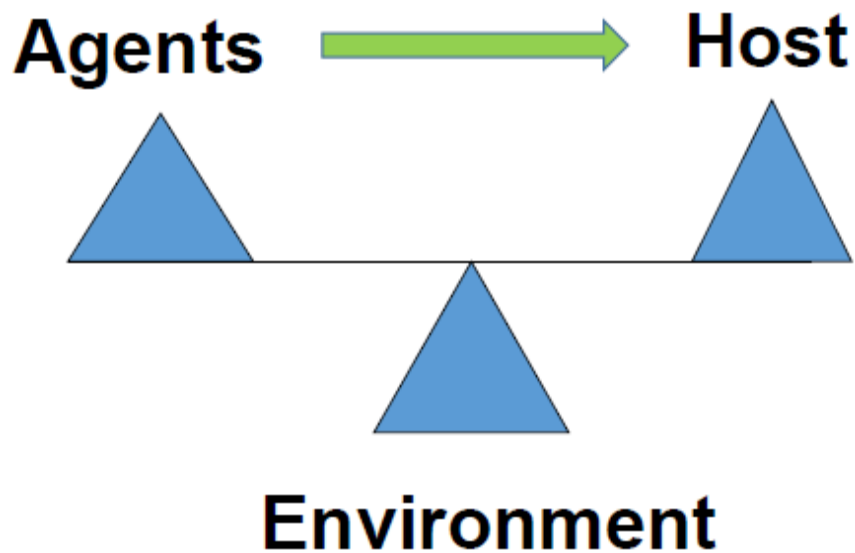
บริบทของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา

- สนับสนุน Agent (Disease promotion)
- สนับสนุน Host (Health promotion)

Mode of Transmission

Mode of Transmission

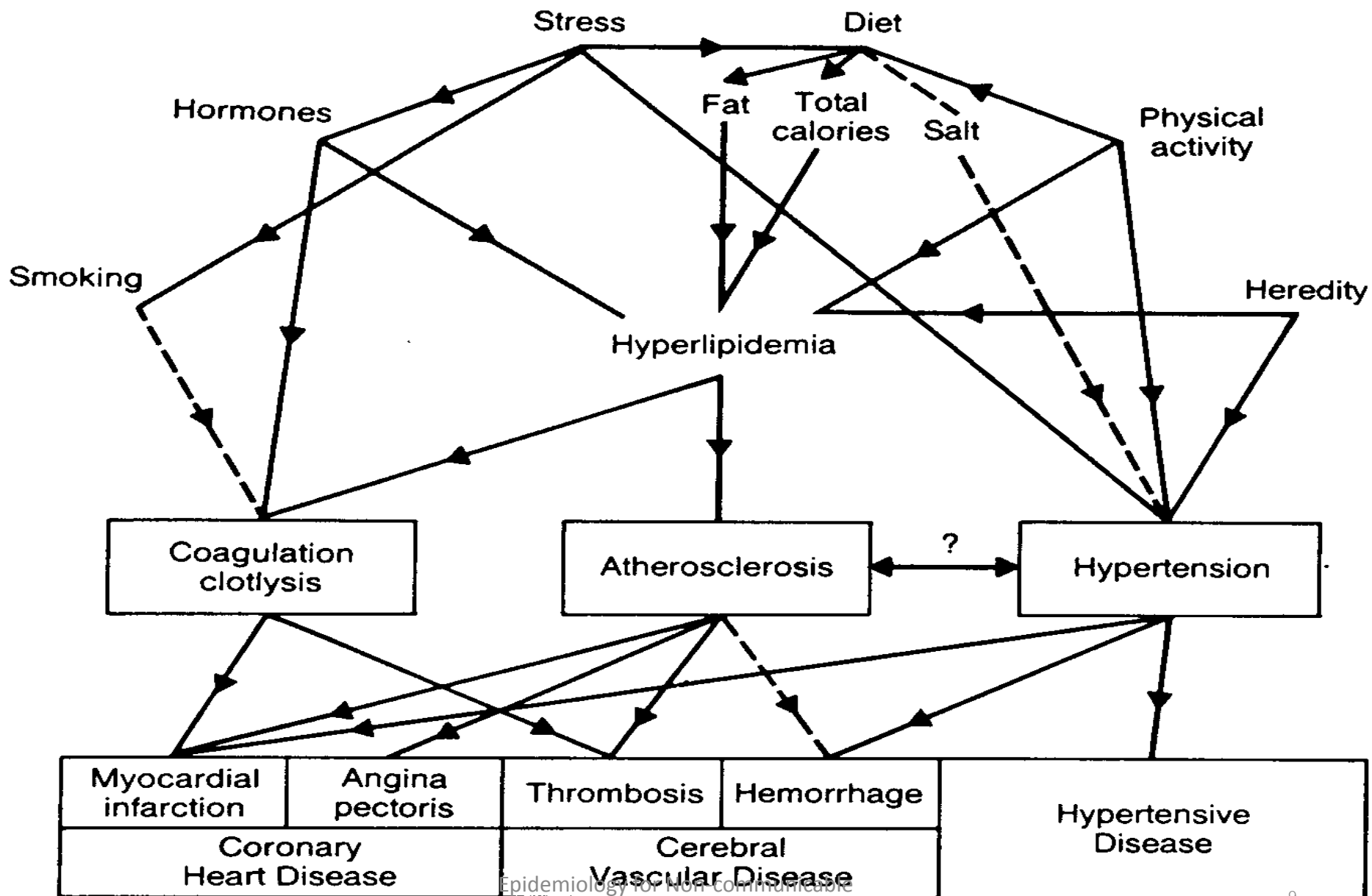
- Direct
- Indirect
  - Vector-borne
  - Vehical-borne
    - Business

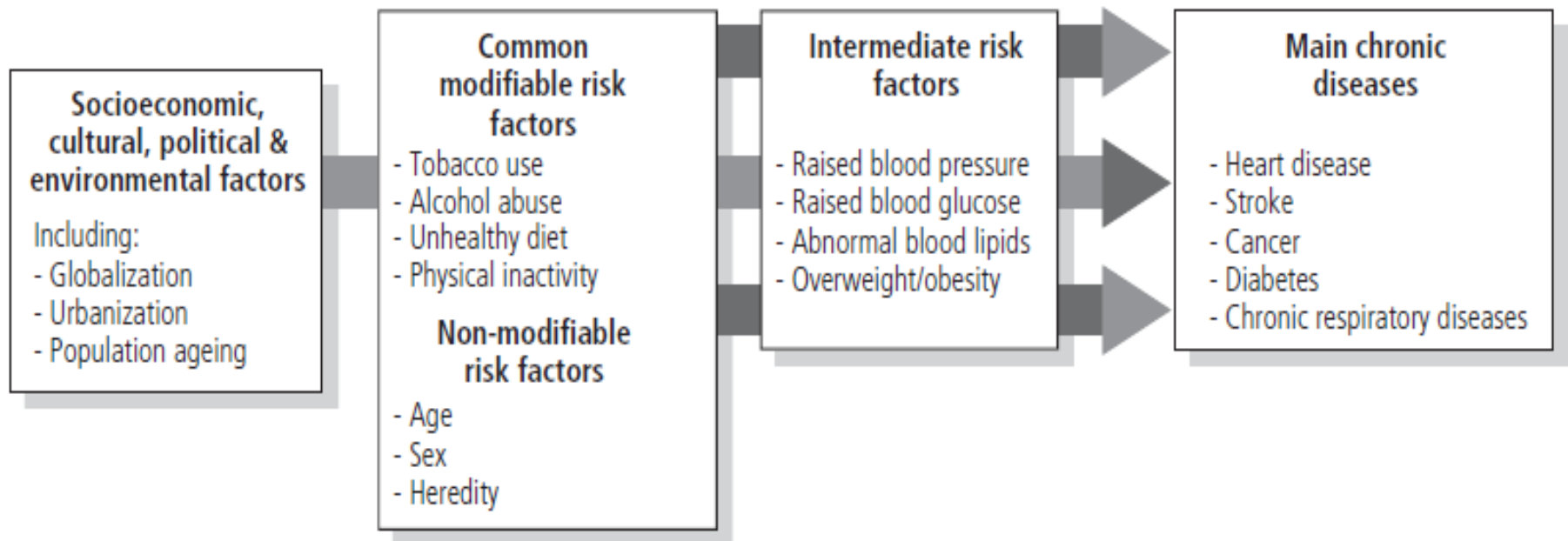
บริบทของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา

Web of Causation for the Major Cardiovascular Diseases

Determinant of NCDs, WHO

๔ ปัจจัย ๔ โรค ใน NCDs

องค์การอนามัยโลกเสนอให้เน้น ๔ โรค และ ๔ ปัจจัย
จะครอบคลุมโรคร้อยละ ๗๐ ของปัญหา **NCDs** ทั้งหมด

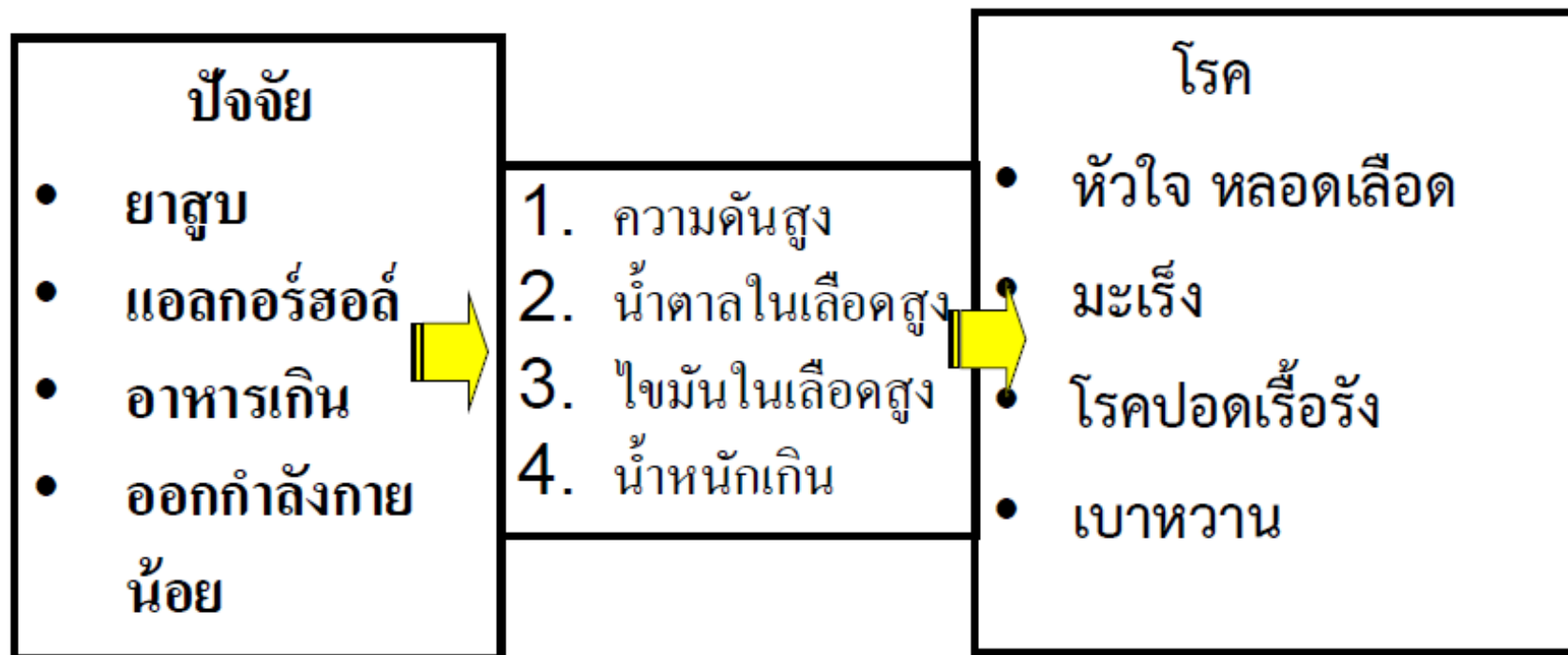
ปัจจัย

- ยาสูบ
- สุรา
- อาหาร
- ออกกำลังกาย

โรค

- หัวใจ หลอดเลือด
- มะเร็ง
- โรคปอดเรื้อรัง
- เบาหวาน

๔ ปัจจัย - ๔ เปลี่ยนแปลง - ๔ โรค

II. การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคไม่ติดต่อ

Key words นิยามการเฝ้าระวังโรค

- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และแปลผล อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง
- มีการสื่อสารผลการเฝ้าระวังอย่างทันเวลา และเหมาะสม
- นำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค

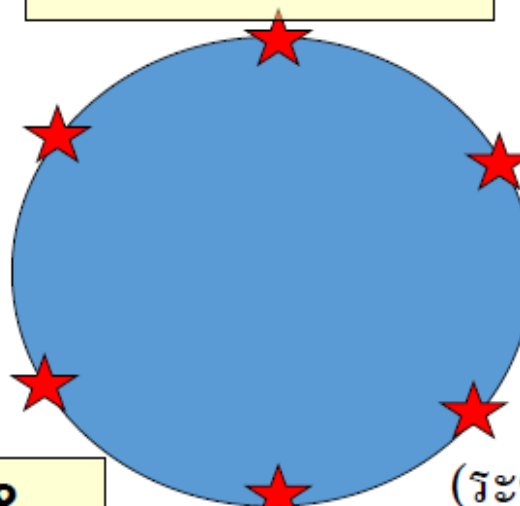
หกคำถามในการควบคุมโรค

ความสำคัญของปัญหา
(นิยาม ความถี่ ความรุนแรง ผลกระทบ)

Surveillance

การกระจายของปัญหา
(สถานที่ เวลา บุคคล)

ติดตามผล
(outcome , impact)

การดำเนินการ

Review & Research

สาเหตุและกลไกการเกิด
(ระดับบุคคล ระดับสังคม วงจรชีวิต)

Investigation

มาตรการแก้ปัญหา
ต้องการ Efficacy

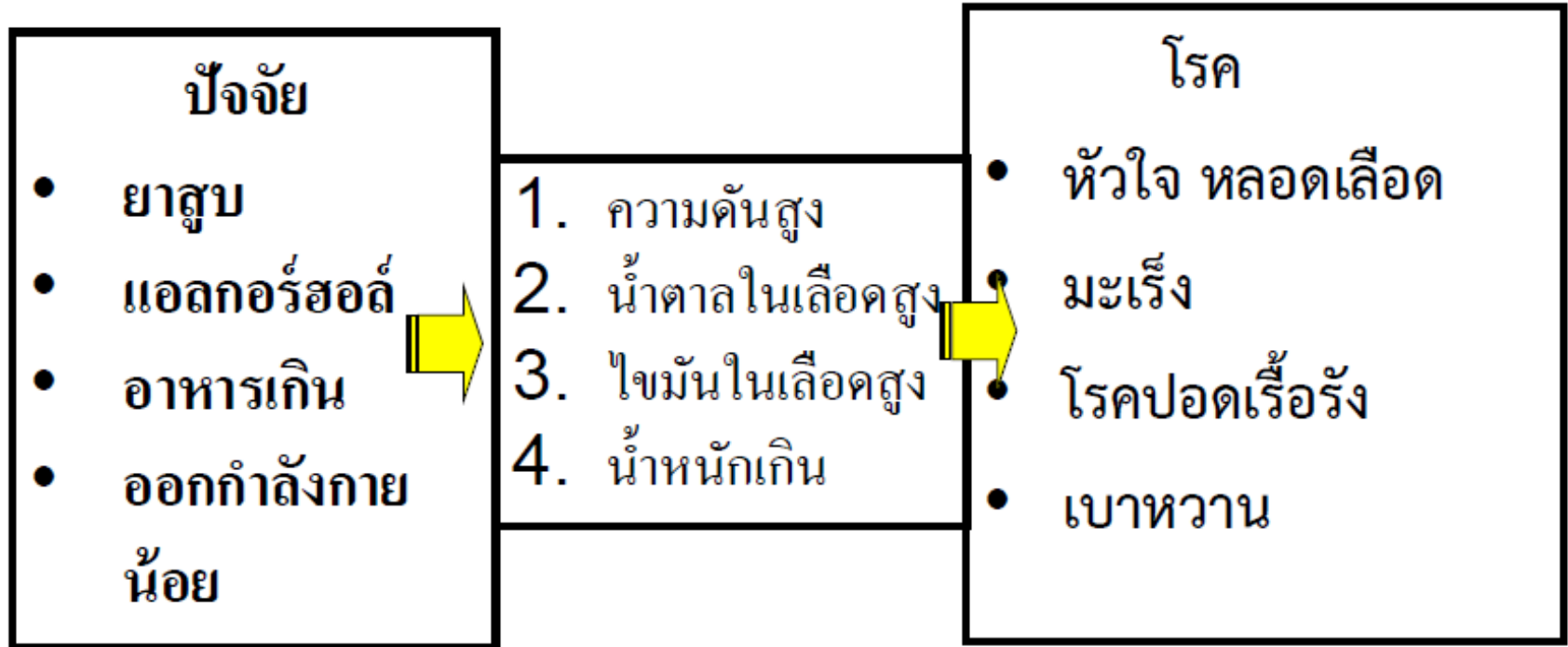
- นโยบาย
- ยุทธศาสตร์
- แผนงาน/โครงการ
- ผู้จัดการ และ ทีม
- การกำกับทิศ

กรอบที่ต้องพิจารณาเพื่อการเฝ้าระวัง และการควบคุม ป้องกันโรคไม่ติดต่อ

- 4 x 4 x 4 model
- Level of prevention
- Life course approach
- Setting approach

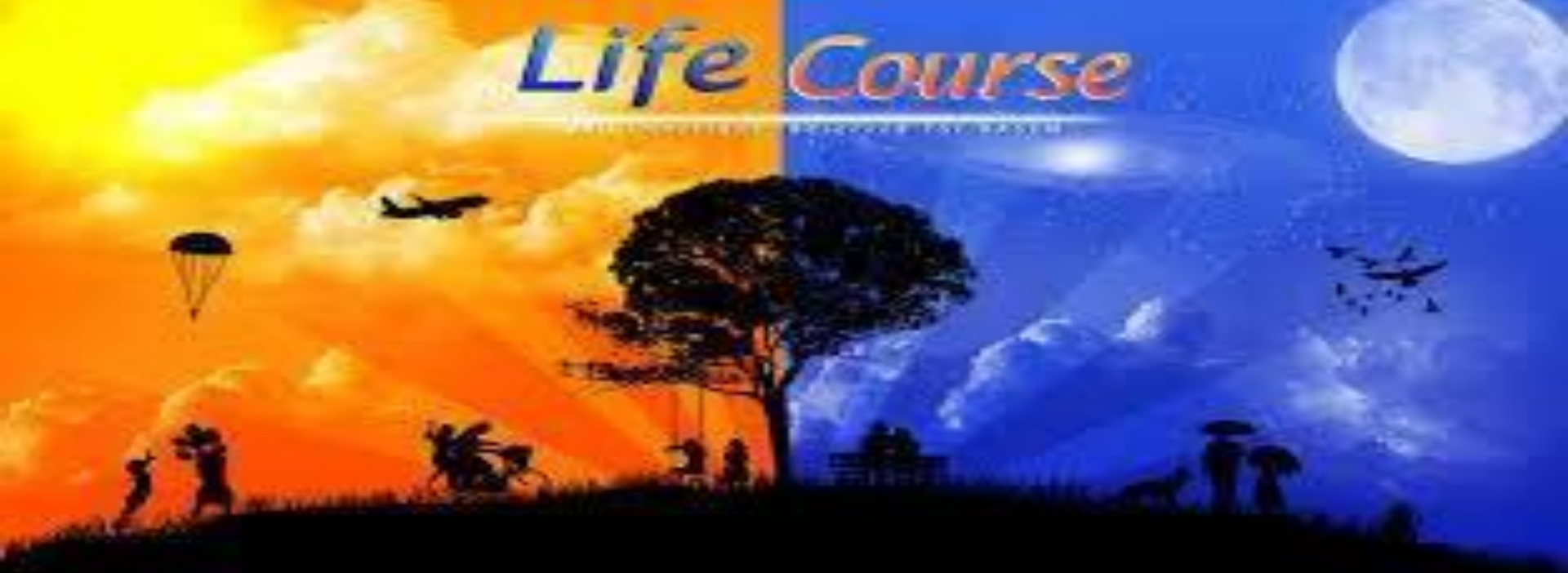
๔ ปัจจัย - ๔ เปลี่ยนแปลง - ๔ โรค

Level of prevention

- **Primordial prevention:** การดำเนินการป้องกันเพื่อไม่ให้ประชากรสัมผัสกับความเสี่ยงโดยการปรับสิ่งแวดล้อมรอบตัวประชากรเป็นหลัก
- **Primary prevention:** การป้องกันไม่ให้ประชากรป่วยเป็นโรคโดยเน้นมาตรการที่ทำกับประชากรเป็นหลัก
- **Secondary prevention:** ตรวจพบโรคได้ในระยะแรก และให้การรักษาได้อย่างทัน่วงที่
- **Tertiary prevention:** ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ป่วยเป็นโรคมีภาวะแทรกซ้อนรุนแรง หรือพิการ และการฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

Life Course

Setting approach

- สถานประกอบการ
- โรงเรียน
- อื่นๆ

